

Fővárosi Ítéltábla
20.Gf.40.361/2019/5-I.

A Fővárosi Ítéltábla a Baracskainé dr. Krajcár Mária Rózsa ügyvéd (7400 Kaposvár, Kossuth Lajos utca 4.) által képviselt [REDACTED] felperesnek - a Balsai Ügyvédi Iroda (1024 Budapest, Margit körút 15-17. ügyintéző: ifj. dr. Balsai István ügyvéd) által képviselt [REDACTED] I. rendű és a Martus Ügyvédi Iroda (1025 Budapest, Alsó Zöldmáli út 23/C., ügyintéző: dr. Martus Zoltán ügyvéd) által képviselt K&H Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság (1095 Budapest, Lechner Ödön fasor 9.) II. rendű alperesek ellen, deviza szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Fővárosi Törvényszék 2019. június 13. napján meghozott 26. G.40.681/2017/44. számú ítélete ellen a felperes részéről 45. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán indult másodfokú eljárásban 2019. december 11-én meghozta és a 2019. december 12-én tartott határozathirdetésen kihirdette a következő

k ö z b e n s ő - í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését megváltoztatja és megállapítja, hogy a felperes és a II. rendű alperes között 2008. január 24-én létrejött kölcsönszerződés érvénytelen; a kölcsönszerződést akként nyilvánítja érvényessé, hogy a deviza-forint átváltási árfolyamot 182 forinton maximalizálja, a szerződésben rögzített kamatmérték forintosítási fordulónapig történő érintetlenül hagyásával.

Az elsőfokú bíróságot az elszámolás körében újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítja;

mellőzi a felperest perköltség megfizetésére kötelező és az illeték viseléséről szóló rendelkezést.

Az ítéltábla a felperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségét 500.000 (ötszázezer), az I. rendű alperes perköltségét 125.000 (egyszázhuszonötezer), a II. rendű alperes perköltségét 250.000 (kettőszázötvenezer) forintban, az állam által előlegezett fellebbezési illeték összegét 1.360.000 (egymillió- háromszázhatvanezer) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns tényállás szerint a felperes, mint adós és a II. rendű alperes, mint hitelező ingatlan vásárlásához, illetve tehermentesítéséhez 2008. január 24-én önálló zálogjoggal biztosított kölcsönszerződést kötöttek. A szerződés 1. pontjában rögzítették, hogy az ingatlan vételára 34.000.000 forint, az adós által fizetendő saját erő összege 17.000.000 forint, az adós finanszírozási igénye 17.000.000 forint azzal, hogy a kölcsön nyilvántartásának devizaneme svájci frank (CHF). A hitelező 117.322 CHF folyósítását vállalta, míg az adóst terhelő törlesztőrészek száma 144. A kölcsön kamatlábát változóként, akkori mértékét

évi 4.04%-ban, az induló teljes hiteldíj mutató (THM) mértékét 4, 73%-ban állapították meg.

A hitelező a szerződésben meghatározott kamatot, díjakat, illetve egyéb feltételeket a szerződésben foglaltakra vonatkozó pénzügyi feltételek, valamint a vonatkozó kockázatok változását felismerve, ahhoz igazodva egyoldalúan jogosult volt megváltoztatni, erről az adóst 15 nappal megelőzően hirdetményben kell tájékoztatnia.

Szerződést biztosító mellékkötelezettségként opciós jog is kikötésre került, valamint a felperes közjegyzői okiratban foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot is tett 117.322 CHF és a kölcsönszerződés szerinti kamatokra.

A felperes beleegyezett, hogy a hitelező a szerződésből fakadó követeléseit vagy jogosultságait harmadik személyre engedményezze, átruházza, valamint tudomásul vette, hogy ebből a célból tárgyalásokat folytathat és a szerződésre vonatkozó valamennyi releváns információt, adatot és dokumentumot harmadik személynek kiszolgáltathat. Tudomásul vette továbbá, hogy az átruházással vagy a kölcsön behajtásával kapcsolatosan felmerült többletköltségek a kölcsön járulékait képezik ezért ezek megfizetésére köteles.

A kölcsönszerződés 4. pont 2 bekezdésében rögzítették a felperes (adós) kifejezett nyilatkozatát, hogy megértette a hitelező felvilágosítását, amely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem deviza forrás, és ezen információ tudatában is igénybe kívánja venni az e szerződésben meghatározott kölcsön összeget, illetve igényli a deviza nyilvántartást.

Rögzítették, hogy a szerződésben nem szabályozott kérdésekben a hitelező mindenkor Üzletszabályzatának, Lakossági Hitelekre vonatkozó Általános Szerződési Feltételeinek és a vonatkozó hirdetményeknek (a jelen szerződés alkalmazásában ÁSZF-ek) a rendelkezései az irányadóak, melyeket a felek elfogadtak, a kölcsönszerződésben szereplő fogalmak az ÁSZF-ben írt jelentéssel bírnak. A felperes kijelentette, hogy átvette, átolvasta, megértette és elfogadta az ÁSZF-ek valamennyi rendelkezését, továbbá elismerte, hogy a hitelező megvitatta vele a szokásos piaci gyakorlattól eltérő, újszerű vagy a bank felelősségét egyoldalúan meghatározó rendelkezéseket, és ezeket tudomásul vette, illetve elfogadta.

A záró rendelkezések szerint a kölcsönszerződésbe foglalt összeg folyósításának további feltétele az ingatlant terhelő jelzálogjogok legalább széljegyzetben való feltüntetése, valamint igénylő nyugdíjának K&H Banknál vezetett folyószámlára történő irányítása.

2008. január 24-én a felperes, úgy is mint zálogkötelezett, tanúk előtt aláírta a „Kockázatfeltáró nyilatkozat” megnevezésű okiratot, amelyben kijelentette, hogy megismerte a bank által részére bemutatott Üzletszabályzatot és Általános Szerződési Feltételeket. A kockázatfeltáró nyilatkozatban a felperes kijelentette, hogy tudomása van arról, hogy a deviza alapú, K&H Üzleti feltételű lakáshitel konstrukció (a továbbiakban: konstrukció) során felmerült a forint/svájci frank árfolyammozgásokból adódóan a veszteség kockázata, és hogy a konstrukció ki van téve a devizaárfolyamok piaci mozgásának.

Elismerte, tud arról, hogy a svájci frankban megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet és ezzel az árfolyamváltozásoknak ki nem tett forint alapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállal. Felperes kijelentette, hogy tudomása van arról is, hogy jelen Kockázatfeltáró Nyilatkozat csak figyelemfelkeltő és a Konstrukció jellegéből adódóan nem tartalmazhatja az ügyletkötés során jelentkező valamennyi kockázatot és veszélyforrást.

A felperes és a hitelező 2010. május 8-án a felperes kezdeményezésére módosították a kölcsönszerződést. Meltányolva a felperes jövedelmi helyzetében bekövetkezett kedvezőtlen változást, illetve az esetleges negatív árfolyam-elmozdulást, a hitelező az adós kifejezett kérelme alapján a kölcsön törlesztésére 24 hónapra törlesztési könnyítést engedélyezett, amely alapján jogosult alacsonyabb összegű rendszeres fizetést teljesíteni, a törlesztés szerződés szerinti esedékességének időpontjaiban. Az adós által teljesítendő befizetés legalacsonyabb összege a törlesztési könnyítés időtartama alatt 375,-

CHF.

A II. rendű alperes a szerződést a 2013. október 9-én felmondta.

A II. rendű alperes elkészítette és 2015. május 15-én megküldte a felperesnek a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződés erre vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 tv.) rögzített elszámolás szabályairól és egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) szerinti elszámolást, amely felülvizsgálatnak minősül.

A hitelező 2016. augusztus 4-én értesítette a felperest arról, hogy a követelését az I. rendű alperesre engedményezte.

Felperes módosított keresetében elsődlegesen a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének, másodlagosan a részleges érvénytelenségének a megállapítását, és a kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy a felperes 2017. február 27-ei tartozása 15.971.976 forint, amelynek a megfizetését vállalta. Az I. rendű alperest a fentiek tűrésére kérte kötelezni.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a DH2 tv. 37. §-ára figyelemmel kérte a kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítását az ítélelhozatalig terjedő időre.

A tisztességtelenség körében a jelen ügyben még alkalmazandó, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. § (1), (6) és (7) bekezdésére, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209. § (1) bekezdésére, a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésére, a Ptk. 239. § (2) bekezdéseiben foglaltakra, továbbá a 18/1999. (II. 05.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjaira és a 2/2014. PJE határozat III/1. pontjára is.

Állította, hogy a II. rendű alperesnek az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatása nem felelt meg a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelvnek (a továbbiakban: irányelv), amit alátámaszt az Európai Unió Bírósága a C-26/13. ügyben kifejtett álláspontja. Az irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy a szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, többek között az információ szintje tekintetében az átláthatóság követelményét kiterjesztő módon kell értelmezni. Sérelmezte, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza az árfolyamkockázatot és a II. rendű alperes szóban sem tájékoztatta, hogy az árfolyam adósra nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás következtében nem csak a kölcsön részletei, hanem maga a tartozás tőkeösszege is nő. E körben felhívta az EUB C-449/13. szám alatti döntését, s utalt a 2008/48. EK irányelvben foglaltakra. Hivatkozott arra, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat és tájékoztatás elmaradása, nem megfelelősége miatt a felperes nem kötelezhető az árfolyamkockázat viselésére. Az árfolyamváltozásnak a törlesztőrészletekre kiható hatása világosan nem felismerhető, ez azzal kapcsolatos mondatok többsége összetettebb, nem állapítható meg, hogy az árfolyamváltozás esetén milyen mértékben, adott esetben teljes mértékben az árfolyamváltozást az adós köteles viselni. Utalt a C-18/2010. Banco Espanol de Credito ügyben hozott döntésre, melyben az Európai Unió Bírósága (EUB) kifejtette, hogy a tisztességtelen szerződési kikötés „nem írott” azaz figyelmen kívül marad, mert a fogyasztó védelemnek célja van. Hivatkozott az EUB C-14/83. számú, a C-441/93. és a C-194/94. számú ügyekben kifejtett megállapításaira is.

Sérelmezte, hogy a szerződés csak tájékoztató jelleggel tartalmazza az ügyleti kamatot, ami a Hpt. 210. § (2) bekezdése alapján a szerződés lényeges feltétele és a szerződés teljes semmisségét eredményezi. Állította, hogy a kamatnak csak a kezdő mértéke került meghatározásra, egyező akaratnyilvánítás hiányában a kamat a kölcsön teljes futamidejére nem került meghatározásra, így a kamat meghatározása nem tekinthető egyértelműnek. E körben felhívta a Ptk. 218. § (1) és 217. § (1) bekezdését is.

Az I. rendű és a II. rendű alperes a módosított kereset elutasítását és a felperes perköltségében való marasztalását kérte.

Az I. rendű alperes állította, a felperes által megjelölt okok miatt nem érvénytelen a kölcsönszerződés. Hangsúlyozta, hogy a II. rendű alperes külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozatot adott át a felperesnek, kifejezetten azért, hogy az alkalmas legyen a figyelemfelkeltésre. Ez alapján egyértelműen felismerhető, világos és érthető volt a felperes számára, hogy a kölcsönszerződéssel összefüggésben keletkező árfolyamkockázatot kizárólag a fogyasztó köteles viselni. Erre a kockázatra II. rendű alperes felhívta felperes figyelmét, e vonatkozásban az ÁSZF is tartalmazott rendelkezéseket.

Kiemelte, hogy az irányelvben rögzítésre került, hogy az a szerződési feltétel minősül tisztességtelennek, amely olyan bizonyítási terhet ró a fogyasztóra, amelyet az alkalmazandó jog értelmében rendszeresen a másik szerződő félnek kellene viselnie. Mindez jelen esetben nem állapítható meg.

A kamat meghatározásának körében hivatkozott arra, hogy a perbeli kölcsönszerződésben rögzített kamat írásban került a kölcsönszerződésben rögzítésre, s amelynek mértéke nem tájékoztató jellegű volt. A szerződés tartós jogviszonynak minősül, a Hpt. kifejezetten biztosította alperes számára az ügyleti kamat tekintetében az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét.

II. rendű alperes érdemi ellenkérelmében rámutatott, nem helyálló a felperesnek az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem megfelelőségére vonatkozó előadása. Hangsúlyozta, hogy a kölcsönszerződés megkötésekor a felperes aláírta a csatolt kockázatfeltáró nyilatkozatot (25/A/II.), amellyel megfelelően felhívta a felperes figyelmét a hitel kockázatára. Kiemelte, hogy a csatolt ÁSZF is kifejezetten tartalmazott deviza alapú hitelre vonatkozó rendelkezéseket és ebben is szerepelt az árfolyamkockázatra vonatkozó figyelem felhívás.

Hivatkozott arra is, hogy a 6/2013. PJE határozat szerint a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére. Állította, hogy a tájékoztatása alapján a fogyasztó számára világos és érthető volt, hogy a választott deviza és forint átváltási mechanizmusa úgy működik, hogy ha a finanszírozás deviza neme a forinttal szemben nő, azaz az árfolyama emelkedik, úgy a deviza hitel visszafizetéséhez felhasználható forint összege is nő. Ennek alapján az adós egyértelmű és érthető szempontok mentén értékelhette a kifogásolt szerződési feltételből eredő gazdasági következményeket, a fizetési terhei növekedésének kockázatát. Felperes kifejezetten nyilatkozott, hogy a banki felvilágosítást, mely szerint a vitatott kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyam kockázatok keletkezhetnek, megértette és ezen információ tudatában is igénybe kívánta venni a kölcsönösszegét, illetőleg a deviza nyilvántartást.

Vitatta a II. rendű alperes a banki nyilvántartás egyoldalúsága tisztességtelenségét is, érvelése szerint az nem jogosította fel arra, hogy a saját teljesítése, szerződésének megfelelőségét maga állapítsa meg. Azt nem vitatta, hogy a II. rendű alperes jogosult volt a kamat egyoldalú megváltoztatására, e körben azonban az I. rendű alperes által előadottakat kérte figyelembe venni.

Az elsőfokú bíróság a felperes módosított keresetét elutasította és kötelezte a felperest perköltség megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (1952. évi Pp.) 206. §-a alapján összességében értékelve megállapította, hogy a kölcsönszerződés a felperes által hivatkozott ezen okokból nem tisztességtelen, ezért az elsődleges kereseti kérelmet elutasította.

Megállapította, hogy a peres felek devizaalapú kölcsönszerződést kötöttek, amelynél különösen bonyolult annak megállapítása, hogy mennyi a tartozás aktuális összege. A felperes által támadott szerződési rendelkezésekben ugyanakkor nem zárták ki a felperesnek azt a jogát és lehetőségét, hogy az alperes nyilvántartása alapján meghatározza a tartozása összegét a jogviszonya fennállása alatt vagy annak megszűnése után, ezért a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezések miatt a kölcsönszerződés

érvénytelensége nem állapítható meg.

Nem találta alaposnak a felperes másodlagosan a Ptk. 209. § (1) és 209/A. § (2) bekezdésére hivatkozással előterjesztett keresetét sem.

Rögzítette, hogy azt a felperes sem vitatta, hogy a II. rendű alperes a kölcsönszerződés 4. pont 2. és 3. bekezdésében az árfolyamváltozásról tájékoztatást adott, csupán annak nem megfelelőségét állította.

A felperes személyes meghallgatása, [REDACTED] tanúkenti meghallgatása alapján megállapította, hogy felperes hivatkozásával szemben felperes a perben nem bizonyította, hogy a hitelező által írásban rögzített módú és tartalmú tájékoztatással ellentétes vagy attól eltérő tartalmú tájékoztatást kapott a II. rendű alperes alkalmazottaitól, illetve az ügyletkötés során eljáró személyektől.

A felperes azt az állítását sem bizonyította, hogy a szerződésben és az írásbeli kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt állításai, azaz az, hogy a banki felvilágosítást megértette és ezen információ tudatában is igénybe kívánja venni a kölcsön összegét, illetőleg a deviza nyilvántartás, ne felelnének meg a valóságnak. Nem tudta igazolni, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban szereplő azon nyilatkozata, mely szerint a bank részéről adott tájékoztatást ne vette volna figyelembe a konstrukcióra vonatkozó szerződés megkötésekor, nem a valóságnak megfelelő nyilatkozat lett volna. Ezért azt sem tudta bizonyítani, hogy számára – mint általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő állagos fogyasztó számára – annak tartalma a szerződéskötéskor, figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is ne lett volna világos, érthető. A felperes hivatkozásával szemben nem tudta bizonyítani azt sem, hogy a pénzügyi intézmény ügyletkötés során eljáró alkalmazottai, illetőleg megbízottjai az írásbeli tájékoztatástól eltérő szóbeli tájékoztatást adtak volna részére.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapította, hogy a II. rendű alperes írásbeli tájékoztatása – a felperes hivatkozásával szemben – kiterjedt arra, hogy az árfolyamváltozás fogyasztóra kedvezőtlen változása esetén a felperes fizetési kötelezettségei növekedhetnek és annak felső határa korlátlan. A fentiek alapján az sem állapítható meg, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás a Hpt. 203. § (6) bekezdésében foglaltaknak nem felelt meg figyelemmel arra, hogy a pénzügyi intézmény feltárta a szerződéses ügyletben az ügyletet érintő kockázatot, melynek tudomásul vételét a felperes aláírásával igazolta. A II. rendű alperes tájékoztatása kiterjedt az árfolyamkockázat ismertetésére, valamint annak hatására a törlesztőrészletekre, ekként a Hpt. 203. § (7) bekezdésében foglaltaknak megfelelő tartalmú volt, ekként a szerződés e pontja a felperes által hivatkozottakkal ellentétben nem érvénytelen sem egészében, sem részben.

Az elsőfokú bíróság a 2/2014. PJE határozat alapján kiemelte, hogy az árfolyamkockázat a deviza alapú kölcsönszerződések jellegadó sajátossága. Nem vitásan deviza alapú finanszírozási szerződés esetén a felperes (fogyasztó) szándéka arra irányult, hogy forintban jusson a kölcsönhöz és tartozását is forintban fizesse vissza. Szándéka ugyanakkor arra is irányult, hogy kamatfizetési kötelezettsége a szerződéskötés idején jellemző forint kölcsönre irányadó kamatnál jelentősen alacsonyabb legyen. Ezzel a döntésével a felperes felvállalta az ebből eredő, esetlegesen felmerülő kockázatokat is, amely a felperesnek a forint erősödése esetén nyereséggel, míg a forint gyengülése esetén plusz fizetési kötelezettséggel is járhatott. A kölcsönszerződésben és az ÁSZF-ben arra vonatkozó tájékoztatást, illetve felhívást is kapott, hogy az árfolyamváltozás kockázatot jelent, illetőleg a jelentős mértékű változásra is figyelmeztette a bank leendő adósát. Felperes külön kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírt. Ebben felhívta a leendő adós figyelmét az átváltási árfolyam lehetséges változásaira.

Kiemelte, hogy a tisztességtelenség a szerződés megkötésének időpontjára nézve vizsgálható. A deviza

alapú szerződések esetében azok létrejöttékor a teljes futamidőre előre következtetés – figyelemmel az általánosan hosszú futamidőre is – nem vonható le teljes bizonyossággal. Az elsőfokú bíróság utalt arra is, hogy az ügyletkötők egyértelmű nyilatkozata szerint erre vonatkozó tájékoztatást nem is adtak. Kiemelte, hogy a Kúria 6/2013. PJE határozata indokolásának 7. pontja szerint a tartós hitelezési jogviszonyban a szerződést kötést követően olyan változások állhatnak be – és ez a szerződés érvényességét nem érinti, arra nem hat ki – amelynek eredményeként a szerződés gazdasági, kockázati egyensúlya utólag felborul, illetve súlyos aránytalanságok következhetnek be. Nem vitásan az árfolyamkockázatból származó egyensúlytalanság utólagosan következett be. Ezért az utólagosan bekövetkezett feltétel a polgári jog szabályai szerint nem lehet tisztességtelen.

Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a II. rendű alperes tájékoztatása megfelel az EUB C-51/17. számú határozata 74-75. és 77-78. pontjában foglaltaknak, a II. rendű alperes tájékoztatásából a felperes előre láthatta pénzügyi döntése gazdasági következményeit.

Osztotta az elsőfokú bíróság az I. rendű és a II. rendű alperes azon védekezését, hogy a Hpt. kifejezetten biztosította a II. rendű alperes számára a perbeli kölcsönszerződés kamata tekintetében az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét, ez a jogszabályi rendelkezés pedig önmagában igazolja, hogy a kamat meghatározás egyértelműségét nem érinti, hogy a perbeli kölcsönszerződés megkötésekor a szerződésben a későbbiek folyamán esetlegesen módosuló kamat mértékek nem kerültek meghatározásra.

Hangsúlyozta az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli kölcsönszerződésnél is sor került a DH törvények alapján elszámolásra, a DH törvények kötelező jogszabályi rendelkezései alapján, s e körben fennálló tisztességtelenség orvoslására. A DH törvények tehát az egyoldalú kamatmódosítás miatti tisztességtelenséget kiküszöbölni rendelték, a perbeli kölcsönszerződés tekintetében a tisztességtelenség orvoslására már sor került, az elszámolás adatai felülvizsgálatnak minősülnek.

E körben utalt az 1/2016. PJE jogegységi határozatban foglaltakra is, mely szerint: „A jelen jogegységi határozat indokolásának III.1.C. pontjában ismertetett jogszabályok a deviza alapú kölcsönszerződések külön nemű árfolyamai, továbbá egyoldalú kamat, költség és díjmelésének tisztességtelenségét mind a múlt, mind a jövőre nézve kiküszöbölték. Az irányadó deviza átszámítási árfolyamot a jogalkotó rendezte, ezért arra vonatkozóan a felek külön szerződéses rendelkezése nem szükséges, ennek elmaradása miatt a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság rögzítette – utalva az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárás jogi kérdésekről szóló 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 4. § a) és b) pontjában foglaltakra, valamint az EUB C-51/17. számú ítélete rendelkező részének 5. pontjában foglaltakra –, hogy egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget nem észlelt hivatalból, a rendelkezésre álló bizonyítási eljárás adatai alapján, a kölcsönszerződés perrel nem érintett kikötései és a kölcsönszerződés egésze vonatkozásában.

Az ítélettel szemben a felperes fellebbezett.

Elsődlegesen az 1952. évi Pp. 253. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és a kereseti kérelmének megfelelő határozat hozatalát, másodlagos a sérelmezett határozat hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra, és új határozat hozatalára utasítását kérte, valamint az alperesek perköltségében való egyetemleges marasztalását azzal, hogy nem tartozik ÁFA-körbe.

Állította, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével és a jogszabályok téves alkalmazásával, iratellenesen hozta meg ítéletét, alaptalanul jutott arra a következtetésre, hogy a II. rendű alperes írásbeli tájékoztatója, a felperes hivatkozásával ellentétben, kiterjedt arra, hogy az árfolyamváltozás fogyasztóra kedvezőtlen változása esetén a felperes fizetési kötelezettségei növekedhetnek és annak felső határa korlátlan, valamint hogy a II. rendű alperes által adott tájékoztatás világos és érthető, megfelel az EUB C-51/17. számú ügyben hozott határozatában foglaltaknak, valamint hogy a II. rendű alperes tájékoztatójából a felperes előre láthatta a pénzügyi döntése gazdaság következményeit, és a II. rendű alperes az őt terhelő a konkrét, egyedi szerződésre vonatkozó tájékoztatási kötelezettségének úgy tett eleget, hogy a fogyasztó előzetesen felmérhette pénzügyi, gazdasági döntése következményeit, annak kockázatát s ezen tájékoztató figyelembe vételével hozhatta meg gazdasági pénzügyi döntéseit, végül hogy a II. rendű alperes tájékoztatásából kitűnt, hogy az árfolyamváltozás fogyasztóra kedvezőtlen változása esetén a felperes fizetési kötelezettségei növekednek s annak nincs felső határa.

Fellebbezésében összefoglalta az elsőfokú eljárás során tett jogi érvelését az egyes kereseti kérelmei tényállítása és jogi indokolása körében. Külön kiemelte az rHpt. 203. §-át, amely szerint a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával igazolja, valamint rPtk. 209. § (1) és (5) bekezdésében foglaltakat, melyek alapján a szerződés és a külön kockázattaljáró nyilatkozat az árfolyamkockázat létéről ad csupán tájékoztatást, de arról egyáltalán nem, hogy az árfolyamkockázat, korlátozás nélkül az adóst terheli és az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, az árfolyamváltozásnak a törlesztő részletekre kiható hatása világosan nem felismerhető, az ezzel kapcsolatos mondatok többszörösen összetettek, nem állapítható meg, hogy az árfolyamváltozás esetén milyen mértékben, adott esetben teljes mértékben az árfolyamváltozást az adós köteles viselni. Rámutatott, hogy az EUB C-51/17. számú ítélete alapján a tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizető eszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletekre történő hatására, mely követelménynek a perbeli szerződéssel kapcsolatos tájékoztatás azért nem felel meg, mert ezen elemeket kizárólag az árfolyamgyengülés fogalmával jelölte meg. Kiemelte a Kúria 2/2014. számú PJE határozata III. 1. pont 3. bekezdésében foglaltakat, amely szerint, ha egy szerződési feltétel nem világos és nem érthető, az önmagában a feltétel tisztességtelenségét eredményezi. Az elsőfokú bíróság azonban az ítélete meghozatalakor figyelmen kívül hagyta ezeket a rendelkezéseket. Kiemelte, hogy a perbeli ügyletben a dokumentumok csupán az árfolyamváltozás lehetőségéről adtak tájékoztatást, amely nem felel meg az rHpt. 203 §. (7) bekezdésének, a 2/2014. PJE határozatnak, mert nem világos, nem érthető, a C-26/13. döntésében foglalt átláthatóság elvének, a C-51/17. számú döntés 75-76, 78. pontjaiban írtaknak, a C-186/16. E döntés elvárásainak az információs hátrány kiegyenlítése követelményének.

A bizonyítékok értékelése körében állította, hogy a személyes meghallgatása, és a tanúk vallomása is azt támasztotta alá, hogy a kölcsönszerződés megkötése során az árfolyamváltozás gazdasági kockázatának bemutatása nem történt meg. A devizanyilvántartás kockázatával összefüggésben mindössze annyi tájékoztatást kapott, hogy a CHF stabil, „nincsenek” „nagy kilengések”, arról szó sem volt, hogy a kölcsönszerződés az árfolyamkockázat feltárását tartalmazza, a II. r. alperes sem írásban, sem szóban nem tájékoztatta arról, hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, és arról

sem világosította fel, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás következtében nemcsak a kölcsön részletei, hanem a maga a tartozás tőkeösszege is nő.

Sérelmezte, hogy [REDACTED] tanú vallomását nem megfelelően értékelte az elsőfokú bíróság, mivel a tanú az egyedi ügyre konkrétan nem emlékezett, csak általánosságban nyilatkozott, hogy mi volt a II. rendű alperes gyakorlata, az, hogy „általában el szoktuk mondani” – ami nem bizonyítja, hogy el is magyarázták, és a fentebb kifejtett kritériumoknak megfelelően fel is hívták a figyelmet az ügylettel kapcsolatos kockázatokra.

Kiemelte, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat utolsó bekezdése azt tartalmazza, hogy ez a kockázatfeltáró nyilatkozat figyelemfelkeltő, nem tartalmazza valamennyi kockázatot, illetőleg veszélyforrást, mely ezen konstrukció kapcsán felmerülhet. A kockázatfeltáró nyilatkozat ezen pontja pedig nem meríti ki azt a követelményt, hogy a tájékoztatásnak konkrétan kell lennie.

Mindezeket figyelembe véve – az elsőfokú bíróság által megállapítottakkal ellentétben – a tanúk a vallomásai is alátámasztják azon álláspontját, hogy a szerződésben rejlő, és kizárólag rá háruló kockázat sem az ügyletkötést megelőzően, sem az ügyletkötés során nem került feltárássra. Ha ez megtörtént volna, úgy nem kötötte volna meg ezt a szerződést. Azért vette igénybe a pénzügyi szakember segítségét is, hogy a lehető legkedvezőbb kölcsönt vegye fel; így álláspontja szerint a meghallgatása során, valamint a tanúvallomások tükrében is bizonyította a kereseti kérelmében foglaltak megalapozottságát.

Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság hibásan, iratellenesen értékelte a bizonyítékokat és vont le téves jogi következtetést, amikor megállapította, hogy: „a II. rendű alperes írásbeli tájékoztatása – felperes hivatkozásával szemben – kiterjedt arra, hogy az árfolyamváltozás fogyasztóra kedvezőtlen változása esetén a felperes fizetési kötelezettségei növekedhetnek és annak felső határa korlátlan. „Ilyen megállapítás sem a szerződésben, sem a kockázatfeltáró nyilatkozatban leírva nincs, illetőleg a meghallgatott tanúk vallomásai sem igazolták az ítélet fentebb idézett rendelkezésében foglaltakat. Ilyen

tartalmú tájékoztatás nem történt.

Hangsúlyozta, hogy díjazás ellenében kért fel pénzügyi szakembert, hogy segítsen a legmegfelelőbb kölcsön kiválasztásában – aki az eljárásban a tanúkenti kihallgatása során elmondta, hogy: „akkoriban a devizahiteleket nyomták a bankok, és az ügyfelek nagy része ezt a hitelfajtát kaphatta meg. Arról tájékoztattam az ügyfelet az árfolyamkockázattal kapcsolatban, ami akkoriban az MNB politikája volt, ha az árfolyamok elszálltak az MNB ennek megakadályozása végett korrigálta az árfolyamot, ezért nem volt probléma a deviza szerződésekkel.”

Vitatta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy neki tudnia kellett volna és fel kellett volna mérnie a gazdasági döntése kockázatait, és az árfolyamváltozás működési mechanizmusát – míg a banknak nem, mert az elsőfokú bíróság megítélése szerint neki „nem lehettek ismertek a perbeli szerződés megkötését követően bekövetkező változások”. Álláspontja szerint ez olyan ellentmondás, amely tükrözi a súlyosan méltánytalan helyzetét, amelyet a II. rendű alperes magatartása, az árfolyamkockázati tájékoztatás elmaradásából fakadó információs hátránya okozott.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem értékelte kellő súllyal a fogyasztói jogvédelemet, amely nem merülhet ki abban, hogy ha a fogyasztónak kérdése van akkor válaszolnak rá. A fogyasztói jogoknak a perbeli szerződési ügyletkötést is kötelezően át kellett volna hatnia a szerződés ismertetésekor, és az, hogy az ügyfél figyelmét felhívják az esetleges kockázatokra, annak mértékére és hatására az ügyletkötés előtt, alapvető kötelezettség, amelyet nem lehet azzal elhárítani, hogy az átlagos fogyasztó miért nem látta előre, vagy miért nem kérdezte meg az ügyletben rejlő kockázatot.

Állította, hogy az elsőfokú ítélet sérti a kölcsönszerződés megkötésének idején hatályos lex specialis és kógens r.Hpt. általa hivatkozott pontjában rögzített elvárásokat, az Alaptörvény M) Cikkének (2) bekezdését, az EUB C-618/10. számú ügyének 70. pontját is, amely szerint a tagállamok a 93/13 irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak az uniós joggal összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak.

Hivatkozott az Európai Unió Bíróságának C-449/13. számú döntésére, amely a fogyasztó előzetes tájékoztatása és hitelképességének vizsgálatával kapcsolatos, amelyben értelmezte a 2008/48/EK irányelvet. Ez alapján a bíróságnak figyelmen kívül kell hagynia a 2/2014. PJE határozat 1. pontjához írt azon kúriai elvárást, hogy „a nem megfelelő tájékoztatás tényét és azt, hogy ennek következtében az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezés nem volt világos és érthető, a fogyasztónak kell bizonyítania”. A fogyasztót tehát e körben nem terheli semmilyen bizonyítási teher, az a II. rendű alperesen, mint pénzügyi szolgáltatón van. A fogyasztóra nem hárítható át semmilyen hazai szabályozással a bizonyítási teher ezen EUB ítélet alapján.

Az Európai Unió Bírósága által a C-26/13. számú ügyben hozott ítélete pedig hangsúlyozza azon követelményt, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés összes feltételének megismerésére (67. pont), és a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére (70. pont). A fogyasztó alatt nem a konkrét fogyasztó értendő, hanem az „általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó” (74. pont). Azt pedig, hogy a fogyasztó képes volt-e értékelni az árfolyam változás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is az Európai Unió Bírósága által a különmemű árfolyamok alkalmazása kapcsán kifejtettek analóg alkalmazásával kell megítélni. E szerint ezt „a releváns ténybeli elemek összességére tekintettel” kell megállapítani, vagyis ebből a szempontból nem csak a szerződés tartalmának, szövegének van jelentősége, hanem a szerződéskötés során „közzétett reklámnak és tájékoztatásnak” is (74. pont). A perbeli esetben a szerződéskötés előkészítésében közreműködő hitelközvetítő, majd a banki ügyintéző nem adtak semmiféle világos és érthető tájékoztatást, hogy valójában és ténylegesen, világos és érthető módon mit jelent a valós árfolyam kockázat, amelynek a viselését a bank 100%-ban rá terhelte. Amennyiben pedig a szerződés szerinti kötelezettségek teljesítése az adós részéről maximálisan elvárt, úgy a megfelelő hitelbírálat és tájékoztatás is kötelező kritérium volt a II. rendű alperessel szemben, mivel neki a szerződéskötés előtt (és a teljesítés során) a szerződéssel kapcsolatos lényeges körülményekről legjobb tudomása szerint tájékoztatnia kell/kellett volna az adóst, és azt foglalni bele a szerződésbe, amiről az valójában szól. A II. rendű alperesnek ez egyben jogszabályi kötelezettsége is, amit mind a Ptk., mind a fogyasztóvédelmi jogszabályok előírnak számára.

Hivatkozott arra a köztudomású tényre is, hogy a Kúria Pfv.20.453/2015/4. számú ítéletével hatályában fenntartotta a Fővárosi Ítéletábra Pf.20177/2015/7. számú jogerős ítéletét, amely a K&H Bank felperes – Magyar Állam alperes elleni perben született, és amelyben a bíróság az ÁSZF tisztességtelenségét állapította meg egyebekben a kamat vonatkozásában is az átláthatóság követelményének sérelme miatt. Idézte a C-118/17. ítéletet is, amelyben foglaltakat az elsőfokú bíróság döntése során figyelmen kívül hagyta, ezáltal sérült az uniós jog primátusa., ennek körében hivatkozott a BDT2014. 3154 számú döntésre, amely alapján az Európai Unió Bíróságának az uniós jog értelmezése tárgyában tett ítéleti megállapításai kötelezően alkalmazandóak a tagállami bíróságokra.

Az I. rendű és a II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben történő marasztalását kérte.

Állították, hogy az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján a tényállást helyesen állapította meg, és érdemben helyes döntést hozott, az irányadó jogszabályokat helyesen alkalmazta. Kiemelték, hogy a felperes a fellebbezésében lényegében az elsőfokú eljárásban előadottakat ismételte meg, ezeket azonban az elsőfokú bíróság megfelelően értékelte, és helytállóan utasította el a keresetet. A felperes fellebbezésében önkényesen, a rá kedvező nyilatkozatokat emelte ki a tanúk vallomása körében, azonban azokat összességében értékelve az állapítható meg, hogy a felperes az árfolyamkockázat körében megfelelő tájékoztatást kapott, melyet a csatolt okirati bizonyítékok is igazoltak.

A felperes nem tartotta fenn a fellebbezését a banki nyilvántartás egyoldalúságának tisztességtelensége, a kölcsönszerződés 4. pont érvénytelensége megállapításának az elutasítása tárgyában, ezért az elsőfokú ítéletnek ez a rendelkezése az 1952. évi Pp. 228. § (1) bekezdése alapján (rész)jogerőre emelkedett. Az ítéletábra az elsőfokú ítéletet a fellebbezések és ellenkérelmek keretei között bírálta felül és megállapította, hogy a felperes fellebbezése alapos.

Az ítéletábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást és alábbiakkal egészíti ki.

A felperes részére a II. rendű alperes 2008. február 29-én 107.458,91 CHF kölcsönt folyósított, a folyósítás napján érvényes a Bank által jegyzett devizavételi árfolyam 158,2 forint/CHF volt. A felperes 6.123.629 forintot fizetett vissza a II. rendű alperesnek.

A II. rendű alperes a 2016. augusztus 4-én írt követelés értékesítésről szóló értesítésében arról tájékoztatta a felperest, hogy a 2016. augusztus 2-ai állapot szerint a tőkekövetelése 25.748.905 forint, a kamatkövetelése 5.813.716 forint, a kezelési költség és egyéb költség követelése összesen 30.010 forint, az engedményezett követelés összesen 31.592.631 forint.

A tényállás kiegészítésére is figyelemmel a felperes fellebbezése alapos.

Az ítéletábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló adatok alapján a kölcsönszerződés tartalma körében helyesen állapította meg és a felperes keresetének elbírálásához vizsgálta az irányadó jogszabályokat, a döntését megfelelően megindokolta, ezért az ítélete érdemben felülbíráható volt.

Az ítéletábla azonban nem értett egyet az érdemi döntésével és annak indokaival a következők miatt.

Az elsőfokú bíróság és a felperes is részletesen utalt arra a fellebbezésében, hogy az EUB számtalan ügyben értelmezte már az irányelvnek a fogyasztókat védő, illetve a hitelezőket terhelő kötelezettségeit szabályozó rendelkezéseit. Több ítéletében is megállapította, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartozik, és csak akkor mentesül a tisztességtelenségének megítélésére vonatkozó vizsgálat alól, ha a nemzeti bíróság arra a megállapításra jut, hogy azt világosan és érthetően fogalmazták meg (pl.: C-51617, C-118/17. számú ítéletek).

A Kúria 2/2014. PJE határozata is hasonló megállapítást tartalmaz, és a Kúria is kitér arra, hogy az egyes szerződések érvényességét az egyedi perben eljáró bíróságnak egyedileg kell megítélnie.

A Kúria érvénytelenségi perekkel foglalkozó Konzultációs Testülete is vizsgálta ezeket az EUB ítéletek megfelelő alkalmazását a nemzeti bíróságok által. A 2019. április 10-ei álláspontja szerint az Európai Unió Bírósága által különösen a C-26/13., a C-186/16. és a C-51/17. számú ügyekben a tájékoztatás tisztességtelensége tárgyában kifejtettek alapján a Kúriának az ezzel kapcsolatos elvi iránymutatásai (6/2013. PJE számú jogegységi határozat 3. pontja; 2/2014. PJE számú jogegységi határozat 1. pontja) változatlanul irányadóak, így annak megítélése, hogy az adott ügyben az árfolyamkockázatról való tájékoztatás tisztességes volt-e vagy sem, a bizonyítékok összességének értékelésén alapuló mérlegelési kérdés.

Az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos tájékoztatás elmaradása vagy nem megfelelő volta esetén tisztességtelen („nem világos, nem érthető”) és így érvénytelen a szerződésnek az a rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot a fogyasztó viseli. Mivel ez a főszolgáltatás körébe tartozó szerződési rendelkezés, ennek érvénytelensége az egész szerződés érvénytelenségét eredményezi, aminek következtében a fogyasztó nem kötelezhető az árfolyamkockázat viselésére. Nem minősül megfelelő tájékoztatásnak, ha az árfolyamkockázat viselése csak kikövetkeztethető a szerződés egyes rendelkezéseiből, vagy több különböző okiratban (pl.: ÁSZF, üzletszabályzat, hirdetmény) szereplő rendelkezések együttes értelmezése alapján. Az, hogy az árfolyamkockázatról tájékoztatást tartalmazó okirat aláírására a szerződéskötéssel egyidejűleg kerül sor, akkor nem kifogásolható, ha a félnek elegendő idő állt rendelkezésére annak áttanulmányozására szerződés aláírását megelőzően. Annak

megítélésénél, hogy a fogyasztó kellő körültekintéssel járt-e el, amikor nem kért a pénzügyi intézménytől további tájékoztatást, figyelemmel kell lenni a szerződés átlagos fogyasztó számára esetleg félreérthető, homályos, bonyolult megfogalmazására is. A tájékoztatás - összhangban az Európai Unió Bírósága vonatkozó iránymutatásaival - akkor megfelelő, ha abból kitűnik, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, vagyis a törlesztő részlet akár jelentősen is megemelkedhet, valamint, ha abból az is kitűnik, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. A tájékoztatásból egyértelműen ki kell tűnnie nem csak annak, hogy az árfolyamváltozással számolni kell, hanem annak is, hogy az nem elhanyagolható mértékű kockázatot jelent, és nem csak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztő részleteket. Ha a világos és érthető írásbeli, vagy szóbeli tájékoztatásból a várható árfolyam növekedés felső határa vagy maximális nagyságrendje megállapítható, az árfolyamkockázat csak eddig a mértékig terheli a fogyasztót.

Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően helyesen vizsgálta a II. rendű alperesnek az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatását, megállapítva, hogy az megfelelő volt, az ítéletábla azonban az 1952. évi Pp. 206. § (1) bekezdése alapján a bizonyítékok megfelelő értékelése alapján nem értett egyet ezzel a következtetéssel.

Önmagában ugyanis azzal, hogy a hitelező a fogyasztónak kockázatfeltáró nyilatkozatot ad át és irat vele alá, nem teljesíti a tájékoztatási kötelezettségét. Az EUB C-51/17. számú ítéletének 3. pontja azt is kimondja, hogy az irányelv 4. cikkének második bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a körülmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevő számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben e követelmény magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képes leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségre gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

Kétségtávolú a perbeli kölcsönszerződés, az ÁSZF és a kockázatfeltáró nyilatkozat is tartalmaz általános tájékoztatást az árfolyamkockázatról, azonban azokból nem állapítható meg az, hogy az teljes mértékben, korlátlanul kizárólag a felperest terheli és hogy valós, annak felső határa nincs. Önmagában a kölcsönszerződés 4. pontjában az a kitétel, hogy az árfolyamkockázat akár jelentős is lehet, nem adekvát, nem teljes körű, nem minden reális kockázatra kiterjedően értelmezhető. Az ÁSZF 10. pontja (12/A/2.) és a kockázatfeltáró nyilatkozat is csak általános megállapításokat tartalmaz ((25/A/1). Nyilvánvalóan minden kontextusban, minden szereplő, minden termék esetén más- és más a jelentős mértékű emelkedés értelmezése, még ha matematikailag a %-os mérték azonos is. Egy 10.000.000 forintos termék esetén a 10%-os emelkedés jelentős, míg a 100 forintos termék esetében ugyanez elhanyagolhatónak tekinthető. A korábbi 1%-os inflációhoz képest a 10%-os infláció szintén jelentős mértékű, s függ az adott személy egzisztenciális helyzetétől is annak megítélése, hogy mit tekint jelentős változásnak, ily módon az mindig relatív.

Ennek függvényében ezért egyedileg kell minden szerződés esetében vizsgálni azt, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás megfelelő volt-e, kitűnt-e abból, hogy az valós, annak felső határa nincs, azaz az korlátlan és hogy azt teljes egészében a fogyasztó tartozik viselni. E mellett egyértelműen ki kell derülnie annak is, hogy az árfolyamváltozásnak nem csak a törlesztőrészletekre, hanem a tőkeösszegre is kihatása van, sőt az kizárólag attól függ.

A perbeli esetben a felperes a kölcsönszerződés megkötésekor 17.000.000 forintnak megfelelő CHF hitelt vett fel, 158,2 HUF/CHF árfolyamon. A felperes összesen 6.123.629 forintot fizetett meg, ehhez képest az engedményezés időpontjában a tőketartozása már 25.748.905 forintot tett ki, míg a kamatkövetelés 5.813.716 forint volt, az egyéb költségekkel növelten 31.592.631 forint az

engedményezett összeg.

Az 1952. évi Pp. 164. § (1) bekezdése alapján az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a szerződéskötést megelőzően világos, érthető tájékoztatást nyújtott a felperes részére arról, hogy a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének milyen hatása van a törlesztőrészletekre, hogy a devizalapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely akár gazdaságilag nehezen viselhetővé is válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben a jövedelmét kapja leértékelődik ahhoz a devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Továbbá az átváltási árfolyam lehetséges változásairól a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokról oly módon nyújtott tájékoztatást, hogy az a szerződés összes feltételének szerződéskötés előtti megismerését lehetővé téve kellő és alapvető jelentőségű információt nyújtott annak eldöntéséhez, hogy a felperes a szerződést megkösse-e vagy sem, míg a felperes bizonyítási terhe volt annak igazolása, hogy az alperes által nyújtott tájékoztatás nem volt világos, nem volt érthető az átlagos fogyasztó számára.

A szerződés megkötésekor az árfolyamgát még megakadályozta a forint leértékelődését a svájci frankhoz képest, ugyanakkor ettől függetlenül a II. rendű alperesnek, mint szakcégnek a szerződéses ügyletben felmerülő kockázatot megfelelő módon kellett volna interpretálnia a felperes felé, e körben részletes tájékoztatást kellett volna nyújtania nem csak arról, hogy a törlesztőrészletek összege emelkedhet, vagy csökkenhet, hanem arról is, hogy ennek milyen mértékű hatása van a törlesztőrészletekre. Önmagában a kockázatfeltáró nyilatkozat nem elégséges tájékoztatás ahhoz, hogy a szerződést kötő fél pénzügyi ismeretek és aktuális árfolyamokra, kamatlábakra vonatkozó információk hiányában fel tudja mérni azt, hogy milyen hatása van az árfolyam-kockázatnak az általa teljesítendő törlesztőrészletek összegére, vagy akár arra, hogy a törlesztőrészletek emelkedésével, pusztán az árfolyamváltozása okán a tőketartozása is emelkedik.

Hangsúlyozza a Fővárosi Ítéltábla, hogy e mellett az II. rendű alperes által alkalmazott ÁSZF a devizakölcsönök vonatkozásában semmilyen számítási metodikát nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy devizakölcsön esetén hogyan számítható ki a tőke, és a kamat összege, s a kockázatfeltáró nyilatkozatban és a szerződésben sincs erre vonatkozóan bármilyen támpont, képlet. Ez pedig azt jelenti, hogy a fogyasztónak még csak lehetősége sem volt arra, hogy akár maga, akár más által számításokat végezzen a kölcsönrel kapcsolatban, vagy akár ellenőrizni tudja a bank által közölt számítás helyességét. Következik ebből, hogy önmagában egy írott tájékoztatás, minden kalkulációs lehetőség nélkül – számítási képlet – nem minősülhet megfelelő tájékoztatásnak az árfolyamkockázat körében.

Önmagában ugyanis az az írásbeli tájékoztatás, hogy a törlesztőrészletek emelkedhetnek vagy csökkenhetnek, a kockázat mértékének beláthatóságára nem ad kielégítő tájékoztatást. Helytállóan hivatkozott arra a felperes a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság az 1952. évi Pp. 206. §-ában írt mérlegelési jogkörében nem megfelelően értékelte a bizonyítékokat és állapította meg, hogy megfelelő volt a II. rendű alperes tájékoztatása.

A felperes személyes meghallgatása során tett nyilatkozatokkal szemben [REDACTED] tanúvallomás nem bizonyította a II. rendű alperesnek azt a tényállítást, hogy szóban megfelelő és mindenre kiterjedő tájékoztatást adtak, mivel a tanú csak általánosságban tudott nyilatkozni. Az, hogy a felperes még pénzügyi szakembertől is tanácsot kért éppen arra utal, hogy a felperes, mint fogyasztó nem rendelkezett olyan ismeretekkel, amely alapján a kölcsönszerződés valós kockázatait fel tudta volna mérni. Kiemeli az ítéltábla, hogy ezt a megállapítást alátámasztja az is, hogy bár a felperes megpróbált körültekintően eljárni, már rövid idő után, 2010-ben módosították a kölcsönszerződést a felperes méltányolható körülményei és fizetési nehézségei miatt.

A fentiekre tekintettel az ítéltábla megállapította, hogy az r.Ptk.209. § (2) bekezdése alapján a felperes

által támadott kikötés – az árfolyamkockázat fogyasztóra telepítése – tisztességtelen, az a felperes ellenszolgáltatásának mértékét alapvetően befolyásoló elem, a főszolgáltatás körébe eső kikötés, ezért a teljes szerződés érvénytelensége megállapításának van helye.

A kamattal kapcsolatos elsőfokú ítéleti megállapításokkal és azok indokolásával ugyanakkor az ítéltábla egyetértett, azonban ez a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása miatt jogi relevanciával nem bír.

Mivel a jogalap, azaz a szerződés érvénytelenségének kérdése elkülöníthető volt az összepszerűségtől, azaz a felek közti elszámolástól, ezért a felperes keresetét elutasító és utóbb nem fellebbezett rendelkezését nem érintve – az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és közbenső ítéletével megállapította az érvénytelenséget az 1952. évi Pp.213§ (3) bekezdése alapján.

Az ítéltábla a Kúria iránymutatását alkalmazva a szerződést akként nyilvánítja érvényessé, hogy a deviza-forint átváltási árfolyamot maximálta, a szerződésben rögzített kamatmérték forintosítási fordulónapig történő érintetlenül hagyásával.

Kiemeli az ítéltábla, hogy annak meghatározása, hogy a fogyasztó milyen mértékű árfolyamkockázat viselésére köteles (maximált árfolyam) bírói mérlegelés tárgya, hiszen a jelentős egyenlőtlenség mindig csak a konkrét szerződés tekintetében vizsgálható szükség esetén szakértő bevonásával svájci frank hitel esetén az MNB e valuta vonatkozásában nem határozott meg sem irányadó forint-középarfolyamot, sem intervenció sávokat. Az infláció jelenségével viszont az átlagos fogyasztó is tisztában volt, tehát annyit mindenképpen fel kellett ismernie, hogy a devizaalapúságból következően, valamint a forint és a svájci frank inflációjának különbségéből adódóan az árfolyamok elcsúszhatnak. Egy átlagos fogyasztó azonban a svájci inflációs adatokat nem ismerhette. Svájci frank alapú hitel esetén így kiinduló pont lehet a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény 1. §-ának (2) bekezdésében meghatározott árfolyam, amely 180 HUF/CHF volt. Ezt, és az egyéb körülményeket mérlegelve állapította meg az ítéltábla az árfolyam maximalizált összegét, figyelemmel a kölcsön utalásakor alkalmazott árfolyam mértékére is. Az elsőfokú bíróságnak a követelés összepszerűségére irányuló eljárást ennek figyelembevételével kell lefolytatnia.

A közbenső ítéletben az ítéltáblának rendelkeznie kellett a jogkövetkezményekre irányuló jogalakítási keresetről is annak érdekében, hogy a közbenső ítéletet követően az eljárás kizárólag a követelés összepszerűségére folytatódjon, ezért az r.Ptk. 237. § (2) alapján a szerződést érvényessé nyilvánította.

Az ítéltábla a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II.3. pontja és az 1952. évi Pp. 252. § (4) alapján a felek másodfokú perköltségét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5)-(6) bekezdése alapján csupán megállapította, a mértékénél figyelembe vette a jogi képviselők által kifejtett ügyvédi tevékenységet is.

Budapest, 2019. december 11.

dr. Dzsula Marianna s.k.
a tanács elnöke

dr. Félegyházy Megyesy Fatime s.k.
előadó bíró

dr. Ócsai Beatrix s.k.
bíró